

ב ב ק ו ר ו ה ר א ש ו נ ב א ר י ז

בגדרה

אותו אדם המהלך כפוף כלשהו, זה הגוף שבין כתפיו שכן ראש חבוש קאט' קאט' מסורתי, ומתחתיו מוח עמוס לעי פה, אשר מרוב עומסו כאילו שחו הכת פיים — אותה דמות מעבירה אותי מדי דברי בה ומחזירתני אהורנית כדי ארבי עים שנה, ימים שהיננו אנחנו, ילידי המושבות, כמעט נערים.

שמו של ז. י. אנכי הגיע אלי — מתוך העתון „דער פריינד“ שהיה נקרא בבית אבא. קשה היתה לי הקריאה, אחד מקרא ושניים תרגום, אולם התגברתי וקראתי ושניתתי. היו הדברים מעין המשך לסיפורים ששמעתי מפי אבא על היי היהודים ברוסיה. נוסף לי קנץ מיוחד במינו, הם וקרוב — „עמר“, ותמיד הייתי מחכה להמשכם של הדברים.

האהוב נושא כמושבת... — — במעבר מדרתי החול והכוך לכבישי הבאטון נטשטשו ברבות הימים עקבותיו של ז. י. אנכי בביקורו הראשון אז, אולם אי שם בלב היתה שמורה דמ"תו מהימים ההם, וכשהייתי נפגש אתו לפי רקים כרהוב בתל-אביב הוא כפוף קימ' עה, ומראש שקוע בין הכתפיים — הייתי רואה בעיני רוחי את אנכי ההוא, התוסס והסוער, זקוף, נאה — כאילו כל החיים עוד לפניו.

אמנון הורביץ

הפכסוף על ר' אבא ביפו
אזכרה ימי ביקורו הראשון של ז. י. אנכי ז"ל בארץ. היה זה בתרע"א, ואני אז פועל בנס"ציונה.

יום אחד הגיעה בשורה כי הסופר ז. י. אנכי יקרא מיצירותיו בקלוב של פועלי ציון ביפו. קמתי אני וקבוצת פועלים חברים עמי ויצאנו ליפו לשמוע את „ר' אבא“ יוצא מפי המחבר שקנה לו שם בעולם. בדרך נלוו אלינו חברים מראשון לציון, והמועדון ביפו המה מרוב עם. ואולם, עם רוממות הרוח וההגיגות אשר שררה עלינו לרגל המאורע, פשטה השמועה כי ה„קנאים“ לשפה העברית עומדים להקים שעזרייה „לפוצץ“ את הנשף. מצאתי את ז. י. ח. ברנר מתלהב ורוגש: היתכן כי לא ינתן לנו, י. אנכי לקרוא את ר' אבא? ובין כה וכה הגיע אנכי עצמו. הוא כבש את הלבבות כחיוכו הנעים, בעיניו הסרבות. ברנר לבש עוז, יצא אל האולם והור

דיע על בראו של אנכי ועל קריאתו מיצירי קותיו. ה„קנאים“ אשר התרכזו כולם בשורות הראשונות התחילו לצעוק: לא, לא נשמע באידיש, לא...! ההפרעה היתה גדולה, והויכוח סואן ורר עש, ואולם אנו לא אסרנו לוותר. עליתי על הכמה הקטנה הכרזתי בקול תקיף: גם לנו יקרה מאד השפה העברית, אולם כל עוד לא נהרגם „ר' אבא“ לעברית, נשמע אותו בשפה אשר נכתב. ומי אשר יעז להפריע יוצא מן האולם! — — — התרדפה התקיפה השיגה את מבוקשה. פרקי „ר' אבא“ שנקראו על ידי המחבר, הסופר האורת, בתהלהבות רבה, הדהדו באולם, ואף נשארו בוכרון כל השומעים. בתשואות ממושכות וסואנות קבלנו את

פני הסופר, ודומה כי לבסוף הצטרפו לכך גם כמה וכמה מ...ה„קנאים“.

בממולה

אותו קיץ (תרע"א) היה זכור שנים רבות במטולה, הקטנה והנידחת כאילו נתעוררה לחיים במשך חדשים אחדים, בעצת רופאי יפו בא אל „רגלי החרמון“ הסופר ז. י. אנכי להיטיב את בריאותו, אורה של מטולה מרפא לריאות. חבריה של קייטנים נתלכדה סביבו בעיקר מורים ומורות מיפו ומירושלים, וברחרי בה של מטולה היה בערבים בוקע קול ויכוחים, שירה וצחוק. אין צריך לאמור, כי הפועלים העברים המעטים שבמושבה — 5 היה מספרם ר' 4 מהם מפינסק וש-

גיים מהם מי שהיו סטודנטים — אשר שמו של יוצר ר' אבא היה ידוע להם יפה, ראו את עצמם כאילו האורח הנכבד הוא אורחם הם, ואמנם „כל הפרולאטאריאט“ המטולאי בא כולו כאחד לקבל את פניו. הבעני לפניו את מהאנתנו על שהפריעו לו ביפו לקרוא את ר' אבא באידיש, ומה הופתענו לשמוע מפיו „אין דבר, ואולי כך צריך. אפשר דרושה באמת קיצוניות של קנאים אם המדובר הוא על תחית ארץ-ישראל ועברית.“ מראהו של אנכי היה או של משורר ממש: גבוה, צנום, דקפנים, שערות שחורות מופנות למעלה, מצה גבוה ור-חב. אם כי חולת, היה זריז, קל-תנועה, אוהב לטייל רכוב על סוס (נערך אז טיול גדול ברכיבה לבאגיאס). לא עברו ימים רבים ונעשה אהובה של המושבה, אלה מהאיכרים שביקשו את קירבת הפרע לים — היו כאלה! — היו מזמינים אותו לכוסותה יחד אתם ואף משפחות הגרים ביקשו לא לפגור אחרי המתקדמים... ואין צריך לאמור המורים — מרקובסקי ומי לר ז"ל.

ואמנם אנכי הרגיש עצמו יפה במטר-לה. „לו ידעו הסופרים והמשוררים היתר דים איך מקבלים פה לרגלי החרמון פני סופר כותב אידיש, היו ודאי כולם בוחי רים לבוא הנה לימי חופשתם.“ הוא אף החלים יפה. „א כפרה ריווארה“ — היה אומר, וכולנו — הפועלים, בני המושבה וביחוד משפחת לינסקי שבביתם „נת-פטם“ — צאלו משמחה כשהכריזו פעם בקול-דם: „אני מרגיש עצמי גבור ממש, מוכן ומזומן ללכת לעבודה אצל אחד האיכרים.“ בכלל, היה נלהב מאור לארץ, לנף, לאנשים, אהב לשבת שעות ולשור חת, לשאול ולחקור.

בימי חג הסוכות, סמוך לצאתו מהסני-שבה, נתגלה לפנינו ר' אבא בכל חומו החב"די — בשמחת בית השואבה בבית הכנסת, בביקורי חג מבית לבית אצל האיכרים („ועתה, חברה, כולנו יחד אל השוחט לקידוש!“). מעגלות-מעגלות, כל בני המושבה יחד, כתף אל כהף בריקוד מרקדים והוא — המנצח. „מתנגדים, לע-בעדינער! פרייליכער!“

שמחת תורה כנו לא ראתה מטולה מימיה, ... היום כהן